

REMISSVAR
2023-11-28

Utbildningsdepartementet

U2023/02078

Framtidens yrkeshögskola

Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare för småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det tryggt, enkelt och lönsamt att driva företag. Förbundets näringspolitiska program inrymmer förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag på ett nationellt plan.

Så länge förbundet funnits har utbildningsfrågorna och småföretagens kompetensförsörjning varit en prioriterad fråga inom förbundet och bland medlemsföretagen. Yrkeshögskolan som har utvecklats och utökats de senaste åren har i många fall visat sig vara ett bra, flexibelt, komplement till övriga utbildningsfunktioner i samhället. Vi ser därför i grunden positivt på utredningens uppdrag och syfte.

Angående förslagen i betänkandet är vår återkoppling utifrån småföretagens utgångspunkt:

Vissa frågor om statsbidrag

Små utbildningsanordnare med nya utbildningar går idag en svår balansgång mellan omfattningen och utformning utbildning och finansiella risker. Möjligheten att spara anslag kommer att gynna kvalitén på utbildningarna. Förbundet stödjer därför förslaget.

Gemensam ansökningsplattform

Som mindre utbildningsanordnare gynnas man av att kunna vara enkelt sökbar på en gemensam plats och kan nå relevanta sökande utan en större marknadsföringsbudget. Förbundet stödjer därför förslaget.

Vi vill dessutom här passa på att lyfta möjligheten i ett sådant system att även samla in anmälningar från företag som kan tänka sig erbjuda LIA platser så att tillgången till LIA platser inte bara beror på den lokala utbildningsanordnarens nätverk eller räckvidd.

Studiedokumentation i gemensamt system.

Vi ser ingen direkt koppling till små företags verksamhet och tar därför ej ställning till förslaget

Frågor om examina och progression

LIA är en central del av YH där elever och arbetsgivare möts, kompetens överförs och nya färdigheter utvecklas varvid vi anser att en nivå av LIA om minst en fjärdedel är bra. Vi vill dock påtala problem med LIA i dagens system där kvalitén på LIA för eleven kan variera och för företagen upplevs som kostnad eller belastning.

Utredningen anser att "LIA – lärande i arbetslivet" måste öka", något vi givetvis instämmer i.

Dock menar vi att det behövs andra lösningar än att utbildningsgivaren genom kontakter kan ordna sådana platser. Läget är ju att de flesta nya jobben skapas i småföretag och att just yrkesutbildningar har potential att vara en viktig rekryteringskälla för småföretag. Det måste då skapas lösningar för hur "LIA" hos småföretag ska finansieras och regleras. Det handlar både om ersättning till det företag som erbjuder LIA och om lön till lärlingen.

Långsiktiga förutsättningar och mer stadigvarande utbildningar

Mindre företags tillgång till kompetens är ett återkommande problem när vi för dialog med våra medlemmar. Förbundet ser positivt på inriktningen att möjliggöra längre planeringshorisont där långsiktigt behov kan styrkas och ett kontinuerligt arbete med att förenkla ansökningsförfarande för utbildningsanordna planeras.

Vi ser särskilt positivt på förslaget att utreda hur utbildningsmiljöer för vissa utbildningar kan kräva ett statligt ansvar för finansiering. Vi påtalar vikten av att en sådan utredning inkluderar någon sakkunnig eller representerar för gruppen mindre utbildningsanordnare, liksom representanter för småföretag som är beredda att erbjuda LIA.

Godkännande av utbildningsanordnare

En av YH's primära fördelar är anpassningsbarheten till lokala och ändrade kompetensbehov. Att införa en tyngre byråkrati, likt den som tillämpas av Skolinspektionen, skulle direkt motverka detta och göra det omöjligt för mindre företag att verka inom området. Att reglera hur processen för prövning i en förordning är ett fullgott sätt att säkerställa kvalitet i processen. Förbundet stödjer därför förslaget om reglering av prövning av anordnare i en förordning och påtalar vikten av att framtagandet av en sådan inkluderar någon sakkunnig eller representerar för gruppen mindre utbildningsanordnare liksom representanter för småföretag som är beredda att erbjuda LIA.

Vi kan se goda skäl till att utredningen föreslår att Skolinspektionens roll i godkännande av utbildningsanordnare ersätts av ett tydligare regelverk knutet till Yrkeshögskolan. Dock menar vi att med hänsyn till den starkt ökande kriminaliteten inom välfärdssektorn krävs mera omfattande kontroller än de som utredningen nämner.

Vidare anser vi att kvalitetsaspekten vid godkännande av utbildningsanordnare måste tillmätas större vikt. Nuvarande godkännandeprocess har uppenbarligen släppt igenom en del mindre lämpliga aktörer.

Såvitt vi kan se tar inte utredningen upp eller analyserar bakgrunden till de ingripanden mot undermålig utbildning inom yrkeshögskolans ram som Skolinspektionen gjort. Det finns åtskilliga exempel som publicerats av Skolinspektionen, där man identifierat allvarliga brister och i en del fall tvingat fram nedstängning:

- skogsmaskiner
- bageri- och konditorikunskap
- djurvård
- el- och energiprogram
- yrkesförare

Utbildningsanordnarens och ledningsgruppens ansvar

Tydlighet och enkelhet i regleringar gynnar småföretag. Förbundet stödjer därför förslaget om förtydligandet av regleringar om ansvar för utbildningarna.

Utbildningars namn och innehåll

Att på riksnivå standardisera innehållet för utbildningar skulle direkt motverka den flexibla och lokala grundtanken med YH och göra det svårare för mindre företag att bidra i systemet. Förbundet stödjer därför förslaget att ej samordna detta på riksnivå eller införa krav på branschspecifika certifieringar el motsv.

YH's roll i omställning till hållbart samhälle

Införande av detaljreglering av innehållet i utbildningar för vissa specifika generiska områden skulle öka regelbördan för utbildare utan att öka kvalitén på yrkeskompetensen på den som utbildas. Detta skulle göra det svårare för mindre utbildare att verka inom resp. område. Förbundet stödjer därför förslaget att ej införa sådan reglering.

Ett fjärde tekniskt år

Vi ser ingen direkt koppling till små företags verksamhet och tar därför ej ställning till förslaget

Sekretess och dataskydd av ett gemensamt system

Vi ser ingen direkt koppling till små företags verksamhet och tar därför ej ställning till förslaget

Sekretess vid ansökan om statsbidrag

Vi ser ingen direkt koppling till små företags verksamhet och tar därför ej ställning till förslaget

Sammanfattningsvis ser förbundet positivt på de förslag som presenteras i utredningen med kommentaren att nya regleringar eller stöd behöver tas fram med hänsyn även till mindre bolags förutsättningar.

Samarbete mellan Yrkeshögskola och näringsliv

Utöver de förslag som presenteras i utredningen ser förbundet behov av att ytterligare fördjupa samarbetet mellan Yrkeshögskola och näringsliv framför allt i de mer praktiska yrkena. Vid genomförandet av den planerade försöksverksamheten, enligt "*Tilläggsdirektiv till Yrkesvuxutredningen**" bör MYH ges direktiv avseende följande:

1. Betrakta handledare på arbetsplatsen som "entreprenör" som de facto genomför praktiskt handledd utbildning och därmed kan ges ersättning från anordnarens statliga stöd för genomförandet.
2. Att försöken inkluderar plan för att handledare på företagen ges förberedande utbildning inför planerat mottagande av praktikant samt ges kontinuerligt stöd och uppföljning av anordnaren.
3. Säkerställa ett regelverk så att företag som väljer att åta sig utbildningsuppdrag får betala ersättning till de praktikanter man väljer att ta in för att säkerställa att man ser på det som en investering och att praktikanten ser möjligheten till en framtida arbetsplats.
4. Att den eventuellt kommande gemensamma plattformen för ansökning till YH-utbildningar utökas till att även inkludera ansökan från intresserade företag att ta emot LIA i den form detta kommer ta under försöksverksamheten.

*(U 2022:05)Utredaren får nu även i uppdrag att föreslå hur en ny form av yrkes-utbildning på gymnasial nivå kan införas för att förstärka kopplingen mellan utbildning för vuxna och arbetslivet.

Dessa fyra punkter är viktigt för alla företag, och extra viktigt för småföretagens förmåga och vilja att ta sig an lärlingar för genomförande av LIA.

Med vänlig hälsning

Peter Thörn
Förbundsordförande

Sten Lindgren
Förbundssekreterare